

Huvudman

NTI Gymnasiet Helix AB, 556674-7290
info@academedia.se

Ärendet

Tillsyn av gymnasieskolan Helixgymnasiet Borlänge i Borlänge kommun; nu fråga om uppföljning av beslut den 23 januari 2023

Beslut

Föreläggande

Skolinspektionen förelägger med stöd av 26 kap. 10 § skollagen (2010:800) NTI Gymnasiet Helix AB att senast **fredag den 29 mars 2024** ha vidtagit nedan angivna åtgärder avseende brister rörande Särskilt stöd, Undervisning i arbetsplatsförlagt lärande (apl) på el- och energiprogrammet samt Utredning av orsakerna till elevers frånvaro. De vidtagna åtgärderna ska senast samma dag skriftligen redovisas till Skolinspektionen.

Om NTI Gymnasiet Helix AB inte följer detta föreläggande kan mer ingripande sanktioner komma att aktualiseras.

Beslutet om föreläggande gäller omedelbart enligt 26 kap. 10 § tredje stycket skollagen. Beslutet om föreläggande får enligt 28 kap. 2 och 18 §§ skollagen inte överklagas.

NTI Gymnasiet Helix AB ska vidta följande åtgärder

Särskilt stöd

1. För varje anmälan om behov av särskilt stöd som inkommer till rektorn eller den rektorn har delegerat det till, ska rektorn se till att starta en utredning. Rektorn ska dokumentera hur många sådana anmälningar som inkommit till rektorn under perioden den 10 oktober 2023-22 mars 2024 samt vilket datum utredning har startats för respektive elev. Denna dokumentation ska ges in i samband med huvudmannens redovisning av vidtagna åtgärder. (3 kap. 7 § skollagen, Lgy 11, 2.6 Rektorns ansvar)

2. Se till att rektorn startar utredning om särskilt stöd för elev 1, elev 2 och elev 14. Rektorn ska dokumentera vilket datum utredning startats för respektive elev. Denna dokumentation ska ges in till Skolinspektionen i samband med huvudmannens redovisning av vidtagna åtgärder. (3 kap. 7 § skollagen, Lgr 22, avsnitt 2.8 Rektorns ansvar)
3. För varje utredning om särskilt stöd som avslutas innan den 29 mars 2024, ska rektorn, eller den rektorn överlåtitt beslutanderätten till, fatta beslut om att utarbeta åtgärdsprogram eller besluta att inte utarbeta åtgärdsprogram. Rektorn ska dokumentera hur många utredningar som färdigställts, datum när respektive utredning färdigställts samt om utredningarna lett till ett beslut om att ett åtgärdsprogram ska utarbetas eller inte utarbetas. (3 kap. 9 § skollagen)

Arbetsplatsförlagt lärande (apl)

1. Se till att eleverna på el- och energiprogrammet får apl i den omfattning de har rätt till. Huvudmannen ska i samband med redovisningen av vidtagna åtgärder redovisa en plan för hur eleverna på el- och energiprogrammet tillförsäkras 15 veckors APL under utbildningen. (16 kap 16 § andra stycket skollagen samt 4 kap. 12-13 och 22 §§, 9 kap. 6 § gymnasieförordningen [2010:2039])
2. Se till att apl genomförs i enlighet med rektorns beslut om vilka kurser eller delar av kurser som ska förläggas till arbetsplatser genom apl. (16 kap. 16 § skollagen, 1 kap. 3 § samt 4 kap. 12 och 22 §§ gymnasieförordningen)
 - Se till att skaffa apl-platser till elever som läsåret 2023/24 går årskurs 2 och 3 på el- och energiprogrammet. Det innebär att huvudmannen ska ha träffat överenskommelser om apl med arbetsgivare. Inkom med en förteckning över apl-platser som innehåller kontaktuppgifter till aktuella arbetsplatser.
 - Inkom med en förteckning över vilka kurser eller delar av kurser som förlagts till respektive arbetsplats.
 - Inkom med en redogörelse för på vilket sätt var och en av arbetsplatserna kan tillgodose det lärande i respektive kurs eller del av kurs som ska genomföras på arbetsplatsen.
3. Se till att det utses en handledare på arbetsplatsen samt att det görs en bedömning av om handledaren är lämplig och har nödvändiga kunskaper och erfarenheter för uppdraget. Huvudmannen ska ge in en förteckning över utsedda handledare hos de arbetsgivare som huvudmannen har träffat överenskommelser om apl med samt en beskrivning av hur bedömningen av respektive handledares kunskaper och erfarenheter har genomförts. (4 kap. 14 § gymnasieförordningen)

Utredning av orsakerna till frånvaro

1. Se till att, beträffande de elever som har upprepade eller längre frånvaro, genomföra en utredning för att klargöra orsakerna till frånvaron. Utredningarna ska resultera i att de åtgärder som krävs för att komma till rätta

med respektive elevs frånvaro beslutas och sätts in. Utredningarna ska genomföras oavsett om frånvaron är giltig eller ogiltig och ska genomföras i samråd med elevhälsan. Om utredningar bedöms som obehövliga och utredning inte genomförs ska det av huvudmannens redovisning framgå skälen till detta. Rektorn ska dokumentera vilka elever som under perioden den 10 oktober 2023 – 22 mars 2024 bedömts ha upprepad eller längre frånvaro och vilket datum en utredning om orsakerna till frånvaron har inletts för respektive elev. Dokumentationen, inklusive de utredningar som färdigställts, ska ges in till Skolinspektionen i samband med huvudmannens redovisning av vidtagna åtgärder. (7 kap. 19 a § skollagen)

Områden utan konstaterade brister

Skolinspektionen avslutar ärendet i de delar som avser betygssättning och tillgång till specialpedagog inom elevhälsan.

Redovisning av åtgärder

Redovisningen av de vidtagna åtgärderna skickas via e-post till skolinspektionen.umea@skolinspektionen.se, eller per post till Skolinspektionen, Box 3177, 903 04 Umeå. Hänvisa till Skolinspektionens diarienummer för ärendet (dnr SI 2022:6875) i de handlingar som sänds in.

Om ärendet

Skolinspektionen genomförde hösten 2022 en tillsyn av Helixgymnasiet Borlänge i Borlänge kommun. Tillsynen omfattade bestämmelser gällande Undervisning i kurser på el- och energiprogrammet, Arbetet med extra anpassningar och särskilt stöd, Betygssättning, Elevhälsa samt Arbetet med att utreda orsaker till frånvaro.

Skolinspektionen beslutade den 23 januari 2023 att förelägga NTI Gymnasiet Helix AB att senast den 15 juni 2023 vidta åtgärder för att avhjälpa brister rörande särskilt stöd, undervisning i apl på el- och energiprogrammet samt betygssättning. Vidare beslutade Skolinspektionen att tilldela NTI Gymnasiet Helix AB en anmärkning rörande elevhälsa samt utredning av orsakerna till frånvaro.

NTI Gymnasiet Helix AB har den 15 juni 2023 inkommit med en redovisning av vidtagna åtgärder med anledning av föreläggandet och anmärkningen.

Skolinspektionen har under augusti och september 2023 genomfört digitala intervjuer med lärare, personal i elevhälsan och rektorn samt telefonintervjuer med apl-handledare. Som en del av tillsynen har även dokumentation granskats, bl.a. betygskataloger samt dokumentation kopplat till skolans arbete med särskilt stöd, apl och frånvaro. Huvudmannen har yttrat sig över allt material av betydelse för beslutet.

Skolinspektionen har i nu aktuellt ärende tagit ställning till om NTI Gymnasiet Helix AB har följt föreläggandet och vidtagit åtgärder med anledning av anmärkningen samt om påtalade brister har avhjälpats.

Motivering av beslutet

Skolinspektionen redogör först för de omständigheter som framkommit i tillsynsutredningen och som ligger till grund för myndighetens bedömning, därefter anges de bestämmelser som tillämpas och slutligen redovisar Skolinspektionen sin bedömning i det här fallet.

Huvudmannen ansvarar för att utbildningen genomförs i enlighet med bestämmelserna i skollagen, föreskrifter som har meddelats med stöd av skollagen och de bestämmelser för utbildningen som kan finnas i andra författningar (2 kap. 8 § skollagen). Vidare ska huvudmannen se till att nödvändiga åtgärder vidtas om det framkommer att det finns brister i verksamheten (4 kap. 7 § skollagen).

Föreläggande

Särskilt stöd

Omständigheter som ligger till grund för bedömningen

Information till lärare och övrig personal om skollagens krav

Huvudmannen uppger i redovisningen att rektorn har informerat personal skriftligt och muntligt om skollagens bestämmelser om extra anpassningar och särskilt stöd. Rektorn har vid informeringen utgått från material från huvudmannen samt material och filmer från Skolverket. Rektorn uppger att de nu arbetar utifrån en ärendegång för extra anpassningar och särskilt stöd och att rutinen är förankrad hos personalen.

Skolinspektionen har tagit del av en sammanställning avseende vilka elever som trots extra anpassningar befarats inte kommer att uppfylla de betygskriterier som minst ska uppfyllas. Av sammanställningen framgår att totalt 50 elever anmälades under vårterminen 2023 för att de riskerade att inte uppfylla de betygskriterier som minst ska uppfyllas.

Starta utredningar om särskilt stöd

Av sammanställningen som Skolinspektionen tagit del av framgår även vilket datum skolan har identifierat eleven och i förekommande fall i vilken kurs eleven riskerar att inte nå minst betyget E. Vidare framgår av sammanställningen vilket datum det fattades beslut om att genomföra en utredning om särskilt stöd samt när beslut om att utarbeta eller inte utarbeta ett åtgärdsprogram fattades. Av de totalt 50 eleverna som anmälades, fattades beslut om att inte utarbeta ett åtgärdsprogram för 33 elever och beslut om att utarbeta ett åtgärdsprogram för tre elever. Ytterligare två elever fick beslut om att åtgärdsprogram skulle utarbetas. Av sammanställningen framgår att besluten för dessa två elever fattades i januari

2023 men det saknas information om när eleverna anmäldes för att de riskerade att inte uppfylla de betygsriterier som minst ska uppfyllas. Vidare visar sammanställningen att tre elever hade fått beslut om åtgärdsprogram före vårterminen 2023. Av sammanställningen framgår även att det inte startades någon utredning om eventuellt särskilt stöd för fyra¹ av de ovan nämnda 50 eleverna.

Specialpedagogen uppger bland annat följande. Personalen på skolan arbetar utifrån skolans ärendegång för extra anpassningar och särskilt stöd. De fick in många anmälningar under vårterminen vilket gjorde att det tog längre tid att gå igenom allt. Det kan finnas elever som anmäldes för utredning av särskilt stöd under vårterminen som det inte startats en sådan utredning för. Specialpedagogen är osäker på om skolan hann utreda alla elever som anmäldes under vårterminen.

Rektorn uppger bland annat följande. Elever i eventuellt behov av särskilt stöd identifieras genom så kallade Early Warning System-möten (EWS-möten), vid genomlysning av elevers betyg när betyg satts i kurser eller genom att rektorn eller någon annan i elevhälsoteamet får information från exempelvis elev eller vårdnadshavare. Under vårterminen 2023 var det ett antal elever som anmäldes för utredning av särskilt stöd där skolan inte startade någon utredning. En orsak var enligt rektorn att de hade en stor mängd elevärenden i kö. För de fyra elever där utredningar inte startades var det också praktiskt svårt att starta utredningarna eftersom eleverna hade hög frånvaro. Två elever² anmäldes för att de riskerade att inte klara minst E i en kurs. Rektorn beslutade att inte genomföra någon utredning för eleverna utan istället stötta undervisande lärare i att ge extra anpassningar. Beslutet fattades utifrån dialogen med undervisande lärare. Rektorn uppger att eleverna inte klarade kursen och att det därmed var ett felaktigt beslut att inte utreda eleverna för särskilt stöd. En elev³ anmäldes i juni 2023 för att det fanns risk för att eleven inte skulle klara minst betyget E i svenska. Eftersom anmälan kom så sent på terminen beslutades att eleven skulle tas upp i augusti istället. Eleven har nu valt att byta skola.

Färdigställa utredningar om elevers behov av särskilt stöd

Av sammanställningen som Skolinspektionen tagit del av avseende vilka elever som trots extra anpassningar befarats inte kommer att uppfylla de betygsriterier som minst ska uppfyllas framgår att utredningarna för tio elever⁴ inte avslutades under vårterminen 2023. Fem av de totalt tio eleverna gick årskurs 3 och slutade därför på skolan efter vårterminen 2023. Utredningarna för dessa elever startades i februari 2023. Av de resterande fem utredningarna startades fyra utredningar i februari 2023 och en utredning i mars 2023.

¹ Elev 1, elev 2, elev 3, elev 14

² Elev 1 och elev 2

³ Elev 3

⁴ Elev 4, elev 5, elev 6, elev 7, elev 8, elev 9, elev 10, elev 11, elev 12, elev 13

Specialpedagogen uppger att det inte alltid fattas beslut om att utarbeta åtgärdsprogram eller att inte utarbeta åtgärdsprogram efter att de utrett en elevs behov av särskilt stöd. Rektorn uppger att de håller på planera hur de ska följa upp eleverna där beslut inte fattats ännu. Rektorn uppger att tre elevers⁵ utredningar är nästan klara, en annan elevs⁶ utredning är halvkla och en tredje elevs⁷ utredning är klar för beslut. Rektorn uppger att när en utredning är klar så fattas beslut på nästkommande elevhälsoteamsmöte, vilka hålls varje vecka. Gällande de fem elever⁸ som gick årskurs 3 uppger rektorn att de startade utredningarna gällande särskilt stöd för eleverna men att skolan inte hann färdigställa utredningarna för eleverna. Fyra av eleverna uppnådde inte kraven för gymnasieexamen. Rektorn vet inte hur det gick för den femte eleven.

Huvudmannens yttrande

Huvudmannen uppger i yttrande över Skolinspektionens protokoll bland annat följande. Det fattas alltid beslut om att utarbeta eller inte utarbeta åtgärdsprogram efter en utredning om särskilt stöd men ibland behövs mer underlag som exempelvis ytterligare utredning. Så fort elevhälsoteamet får kännedom om en elevs behov eller svårigheter så utgör det en anmälan för utredning om eventuell behov av särskilt stöd. Under vårterminen 2023 pågick ett utvecklingsarbete på skolan kring extra anpassningar. Några pedagoger anmälde elever för utredning av särskilt stöd utan att först justera och testa nya eller fler extra anpassningar och det var därför en del pedagoger som fick stöd i arbetet med extra anpassningar. Gällande elev 1 och elev 2 skulle det kunna vara så att extra anpassningar inte varit tillräckliga eller att det finns andra orsaker till att eleverna inte klarade aktuell kurs. Det var ett antal utredningar om särskilt stöd som var svåra att genomföra under vårterminen 2023. Det kommer inte kunna uppstå i den organisation som finns för läsåret 2023/24.

Rättslig reglering

Om det inom ramen för undervisningen, genom användning av ett nationellt kartläggningsmaterial eller ett nationellt bedömningsstöd, resultatet på ett nationellt prov eller uppgifter från lärare, övrig skolpersonal, en elev eller en elevs vårdnadshavare eller på annat sätt framkommer att det kan befaras att en elev inte kommer att uppfylla de betygskriterier eller kriterier för bedömning av kunskaper som minst ska uppfyllas, och inte annat följer av 3 kap. 7 § skollagen, ska eleven skyndsamt ges stöd i form av extra anpassningar inom ramen för den ordinarie undervisningen. Stödet ska ges med utgångspunkt i elevens utbildning i dess helhet, om det inte är uppenbart obehövt (3 kap. 5 § skollagen).

Om det inom ramen för undervisningen, resultatet på ett nationellt prov eller uppgifter från lärare, övrig skolpersonal, en elev eller en elevs vårdnadshavare eller

⁵ Elev 5, elev 6 och elev 8

⁶ Elev 4

⁷ Elev 7

⁸ Elev 9, elev 10, elev 11, elev 12, elev 13

på annat sätt framkommer att det kan befaras att en elev inte kommer att uppfylla de betygsriterier som minst ska uppfyllas, trots att stöd har getts i form av extra anpassningar inom ramen för den ordinarie undervisningen, ska detta anmälas till rektorn. Detsamma gäller om det finns särskilda skäl att anta att sådana anpassningar inte skulle vara tillräckliga. Rektorn ska se till att elevens behov av särskilt stöd skyndsamt utreds. Behovet av särskilt stöd ska även utredas om eleven uppvisar andra svårigheter i sin skolsituation. Samråd ska ske med elevhälsan om det inte är uppenbart obehövt. Om en utredning visar att eleven är i behov av särskilt stöd ska eleven ges sådant stöd. Stödet ska ges med utgångspunkt i elevens utbildning i dess helhet, om det inte är uppenbart obehövt (3 kap. 7 § skollagen).

Ett åtgärdsprogram ska utarbetas för en elev som ska ges särskilt stöd. Av programmet ska behovet av särskilt stöd och hur det ska tillgodoses framgå. Av programmet ska det också framgå när åtgärderna ska följas upp och utvärderas och vem som är ansvarig för uppföljningen respektive utvärderingen. Eleven och elevens vårdnadshavare ska ges möjlighet att delta när ett åtgärdsprogram utarbetas. Åtgärdsprogrammet beslutas av rektorn. Om en utredning enligt 3 kap. 7 § skollagen visar att eleven inte behöver särskilt stöd, ska rektorn eller den som rektorn har överlåtit beslutanderätten till i stället besluta att ett åtgärdsprogram inte ska utarbetas (3 kap. 9 § skollagen).

Av förarbetena till skollagen framgår att kraven på stödåtgärder i huvudsak är kopplade till att eleven inte kommer att nå de kunskapskrav⁹ som minst ska uppnås för ett godkänt betyg, dvs. minst betyget E. För gymnasieskolan gäller kunskapskraven enskilda kurser. En stor del av kursen kan dock ha genomförts innan stöd i form av extra anpassningar eller särskilt stöd sätts in och sedan avslutas kursen utan att stödåtgärderna följer med i den resterande utbildningen. Detta skapar brister i kontinuitet när det gäller stödet och bidrar inte till att stärka helheten i elevens utbildning. En elev som är i behov av stöd i en kurs, exempelvis i form av tydligare instruktioner eller hjälp att strukturera sina studier, kan ha detta behov även i andra ämnen eller kurser. På motsvarande sätt kan elever med t.ex. läs- och skrivsvårigheter behöva stöd i läs- och skrivprocessen i fler ämnen än svenska eller svenska som andraspråk då förmåga att läsa och skriva utgör grundläggande kunskaper som eleven behöver för att tillgodogöra sig nödvändiga kunskaper även i övriga skolämnen. Regeringen anser därför att bedömningen av en elevs stödbehov i gymnasieskolan bör göras utifrån en helhetsbedömning av elevens förutsättningar att klara hela utbildningen. Det kan t.ex. innebära att stödåtgärder bör sättas in redan i inledningen av en kurs (prop. 2017/18:183, s.39f).

Skolinspektionens bedömning

Skolinspektionen bedömer att det alltså finns brister i skolans arbete med särskilt stöd. Trots att rektorn informerat personalen om skollagens bestämmelser

⁹ Sedan den 1 juli 2022 används begreppet "betygskriterier" istället för begreppet "kunskapskrav", se lag (2022:146) om ändring i skollagen.

om extra anpassningar och särskilt stöd, att en rutin för arbetet är förankrad hos personalen samt att elever anmäls för utredning av särskilt stöd, så har Skolinspektionen identifierat brister i skolans arbete inom området.

Skolinspektionen bedömer att skolan inte uppfyller författningarnas krav när det gäller att utreda elevers behov av särskilt stöd. Det startas inte alltid en utredning om eventuellt behov av särskilt stöd för elever som befaras inte kommer uppfylla de betygskriterier som minst ska uppfyllas, trots att de ges extra anpassningar. Fyra elever har anmälts för utredning av särskilt stöd under vårterminen 2023 där rektorn fattat beslut om att inte starta en sådan utredning. En av dessa elever går inte längre kvar på skolan och två av eleverna uppfyllde inte de betygskriterier som minst skulle uppfyllas i den kurs de anmäldes för. Skolinspektionen vill framhålla att en utredning om särskilt stöd kan vara olika omfattande men att det åligger rektorn att se till att en utredning startas och genomförs för varje anmälan om behov av särskilt stöd som inkommer. Att så inte gjorts för de tre elever som fortfarande går på skolan är således en brist.

Skolinspektionen bedömer även att det är en brist att flera utredningar om särskilt stöd som startades i början av vårterminen 2023 fortfarande inte hade avslutats i september 2023. Av de tio ej avslutade utredningarna berör fem utredningar elever som gick årskurs 3 läsåret 2022/23 och som därför inte längre går kvar på skolan. Åtminstone fyra av dessa fem elever gick ut årskurs 3 utan att ta en gymnasieexamen, vilket enligt Skolinspektionen indikerar att dessa elever kan ha varit i behov av särskilt stöd. Eftersom gymnasieskolan är kursutformad behöver elevers stödbehov utredas så att särskilda stödåtgärder kan sättas in innan kursen avslutas för de elever som, trots extra anpassningar, befaras inte kommer uppfylla de betygskriterier som minst ska uppfyllas. Att så inte gjorts för dessa elever är således en brist.

Vad huvudmannen anför om att det införts en ny organisation för läsåret 2023/24 avseende arbetet med att utreda elever för särskilt stöd förändrar inte Skolinspektionens bedömning.

Undervisning i arbetsplatsförlagt lärande (apl) på el- och energiprogrammet

Omständigheter som ligger till grund för bedömningen

Omfattningen av apl på el- och energiprogrammet

Huvudmannen uppger i redovisningen bland annat följande. Skolan har utvecklat och förbättrat planen för hur eleverna på el- och energiprogrammet ska tillförsäkras 15 veckors apl. Rektorn har intensifierat arbetet med att utveckla god samverkan mellan skola och arbetsliv genom de lokala programråden och det ska hållas minst ett programråd per termin. Skolan har även planerat in fler apl-dagar för de elever som går årskurs 3 läsåret 2023/24 för att eleverna ska få minst 15 veckors apl.

Skolinspektionen har tagit del av en sammanställning över de apl-platser som eleverna på el- och energiprogrammet genomfört apl på under vårterminen 2023. Av sammanställningen framgår bland annat elevnamn, klass samt vilken apl-plats eleverna varit på under vårterminen 2023.

Två apl-handledare vid två olika verksamheter¹⁰ där totalt fyra elever som gick i årskurs 2 vårterminen 2023 gjort apl enligt skolans dokumentation, uppger att eleverna inte genomfört apl inom verksamheterna. Lärare uppger att de angivna apl-handledarna vid dessa två verksamheter är anhöriga till två av eleverna. Rektorn uppger att hen saknar vetskap om att eleverna inte gjort apl på en av de angivna apl-platserna.

En apl-handledare vid en verksamhet¹¹, som en elev som gick årskurs 3 vårterminen 2023 gjorde apl på, uppger att eleven arbetade med ett eget projekt där eleven inte fick handledning av verksamhetens personal. Eleven fick en kontorsplats på företagshotellet där företaget håller till. Eleven arbetade mer än halva tiden hemifrån och fick oftare vända sig till lärarna på skolan för hjälp än till apl-handledaren. Apl-handledaren uppger även att eleven var frånvarande ungefär halva tiden. En lärare uppger att eleven hade hög frånvaro och endast var närvarande på apl-platsen en dag.

Den av skolan angivna apl-handledaren vid en verksamhet¹² som en elev som gick årskurs 2 vårterminen 2023 gjort apl på uppger att hen är elevens förälder och att eleven fick göra en webbsida för verksamheten eftersom eleven saknade apl-plats. Handledaren uppger att eleven genomfört arbetet hemifrån och att eleven kunde åka till skolan vid problem. En lärare bekräftar att eleven gjort apl åt verksamheten och att arbetsuppgifterna gick ut på att utveckla en webbsida. Rektorn uppger att detta är en elev som inte fått fullgod apl.

Apl i enlighet med rektorns beslut om vilken utbildning som ska förläggas till arbetsplatser genom apl

Av timplanen för el- och energiprogrammet och de elever som gick årskurs 2 och 3 läsåret 2022/23 framgår vilka kurser elevernas apl är kopplat till. Under årskurs 2 är apl kopplat till kurserna Dator- och nätverksteknik, Kommunikationsnät 1 samt, beroende på vilken inriktning eleverna läser, antingen Webbserverprogrammering 1 och Webbutveckling 2 eller Administration av nätverks- och serverutrustning och Datorsamordning och support. Under årskurs 3 är apl kopplat till kurserna Elektronik och mikrodator teknik samt, beroende på inriktning, antingen Programmering 2, Tillämpad programmering, Webbserverprogrammering 2 och Webbutveckling 2 eller Nätverksadministration, Nätverkssäkerhet, Nätverksteknologier och Tillämpad programmering.

Av sammanställningen som Skolinspektionen tagit del av framgår även vilka kurser och kursmoment som respektive elev har genomfört på vardera apl-plats. Totalt 20

¹⁰ Apl-handledare 7, apl-plats G samt apl-handledare 6, apl-plats F

¹¹ Apl-handledare 3, apl-plats C

¹² Apl-handledare 5, apl-plats E

elever som gick årskurs 3 läsåret 2022/23 har enligt skolan genomfört apl på en arbetsplats under vårterminen 2023. Av sammanställningen framgår att 13 av dessa elever har genomfört apl kopplat till en enskild kurs, att tre elever har genomfört apl kopplat till två kurser och att två elever har genomfört apl kopplat till tre kurser under vårterminen 2023. Vidare framgår att totalt 17 elever som gick årskurs 2 läsåret 2022/23 har genomfört apl på en arbetsplats under vårterminen 2023. Elva av dessa elever har genomfört apl kopplat till en enskild kurs medan resterande sex elever har genomfört apl kopplat till två kurser. Fem av eleverna har genomfört apl kopplat till kurserna Mekatronik 1 samt Elektromekanik.

Lärare och rektorn uppger att eleverna inte kan genomföra allt centralt innehåll i kurserna under apl. Lärarna ser därför till att eleverna får genomföra allt centralt innehåll i kurserna i skolan.

Apl under ledning av handledare

Huvudmannen uppger i redovisningen att apl-ansvariga på skolan under vårterminen 2023 har arbetat med att säkerställa handledarnas kompetens genom intervjuer, vilket lärare bekräftar.

Av sammanställningen över apl-platserna som eleverna på el- och energiprogrammet genomfört apl på under vårterminen 2023 framgår även namn på den person som varit utsedd till apl-handledare åt respektive elev samt kontaktuppgifter. På en av de angivna apl-platserna saknas uppgift om vem som varit apl-handledare åt de två elever som gjort apl där. Rektorn bekräftar att det saknas uppgift om namn på handledare till en av apl-platserna.

En av de utsedda apl-handledarna¹³ uppger att hen ansvarat för kontakten med skolan men att hen inte direkt varit handledare åt eleven utan att det är en annan person som handlett eleven i dennes praktiska arbete på apl-platsen. En annan apl-handledare¹⁴ uppger att hen saknar kunskaper i det eleven gjort på arbetsplatsen och att hen mer varit en kontaktperson som släppt in eleven i lokalerna. En tredje apl-handledare¹⁵ beskriver att hen visade eleven filmer på internet och rekommenderade programmeringsspråk men att eleven fick fråga lärarna på skolan om hjälp i sitt arbete. En fjärde apl-handledare¹⁶ uppger att hen tillsammans med ytterligare en person på företaget varit handledare för en elev. Handledaren uppger att hen varit den person som skolan vänt sig till men att eleven jobbat mer med den andra personen på företaget och att det är den personen som har styrt elevens dagliga arbete. En femte apl-handledare¹⁷ uppger att hen saknar kunskaper inom det eleven skulle arbeta med.

Rektorn uppger att de undersökt apl-handledarnas kompetens samt även kontrollerat om apl-handledaren kommer vara tillgänglig att handleda eleven. De

¹³ Apl-handledare 1, apl-plats A

¹⁴ Apl-handledare 2, apl-plats B

¹⁵ Apl-handledare 3, apl-plats C

¹⁶ Apl-handledare 4, apl-plats D

¹⁷ Apl-handledare 5, apl-plats E

har gjort bedömningen att alla angivna apl-handledare har haft tillräckliga kunskaper för att handleda eleverna i deras arbete under apl. Rektorn uppger även att de inte fått någon information om att handledarrollen legat hos någon annan än den angivna apl-handledaren.

Huvudmannens yttrande

Huvudmannen uppger i yttrande över Skolinspektionens protokoll bland annat följande. Elever som har haft en apl-plats har inte genomfört apl genom att arbeta från skolans lokaler. De enda elever som arbetat på skolan under apl är de elever som det fattats beslut om skolförlagd apl för. Den apl som genomfördes i januari-februari 2023 organiserades i slutet av 2022. Handledarna var inte kvalitetssäkrade på samma sätt som den kvalitetssäkring som skedde inför den andra apl-perioden under vårterminen 2023. Nytt material har utarbetats som verktyg för att säkerställa handledarnas kompetens. Rektorn har en översikt över alla elevers apl och apl-plats D är en sådan typ av apl-plats som inte kommer genomföras framöver.

Rättslig reglering

Ett yrkesprogram ska innehålla arbetsplatsförlagt lärande (16 kap. 16 § skollagen).

Med arbetsplatsförlagt lärande avses lärande på ett program som genomförs på en eller flera arbetsplatser utanför skolan (1 kap. 3 § gymnasieförordningen).

Huvudmannen beslutar om antalet undervisningstimmar för varje kurs samt om hur undervisningstiden ska fördelas över läsåren för nationella program i gymnasieskolan (4 kap. 22 § gymnasieförordningen).

Arbetsplatsförlagt lärande ska förekomma på alla yrkesprogram i gymnasieskolan i minst 15 veckor. Varje vecka som genomförs på en arbetsplats ska för en elev i gymnasieskolan anses motsvara 23 timmars garanterad undervisningstid. Huvudmannen ansvarar för att skaffa platser för det arbetsplatsförlagda lärandet och att detta uppfyller de krav som finns för utbildningen. Rektorn beslutar om hela eller delar av kurser ska förläggas till arbetsplatser och om hur fördelningen över läsåren ska göras (4 kap. 12 § gymnasieförordningen).

Om arbetsplatsförlagt lärande inte kan erbjudas på ett yrkesprogram i gymnasieskolan eller ett nationellt program i gymnasiesärskolan, får utbildningen anordnas bara om planerade platser för arbetsplatsförlagt lärande inte kan tillhandahållas på grund av omständigheter som huvudmannen inte kunnat råda över, eller utbildningen av säkerhetsskäl inte kan förläggas till en arbetsplats utanför skolan. Det arbetsplatsförlagda lärandet ska i de fall som avses i första stycket bytas ut mot motsvarande utbildning förlagd till skolan. Innan huvudmannen för en gymnasieskola beslutar om detta ska huvudmannen samråda med det lokala programrådet. Om utbildning har skolförlagts på grund av att arbetsplatsförlagt lärande inte kan erbjudas enligt ovan, ska huvudmannen vidta de åtgärder som behövs för att utbildningen så snart som möjligt ska förläggas till en arbetsplats (4 kap. 13 § gymnasieförordningen).

För en elev som deltar i arbetsplatsförlagt lärande ska det utses en handledare på arbetsplatsen. Som handledare får bara den anlitas som har nödvändiga kunskaper och erfarenheter för uppdraget och som även i övrigt bedöms vara lämplig (4 kap. 14 § gymnasieförordningen).

APL är avgörande för att yrkesutbildningen ska få sådan kvalitet, djup och verklighetsförankring att eleverna blir anställningsbara. Det arbetsplatsförlagda lärandet ska bidra till att eleverna utvecklar yrkeskunskaper och en yrkesidentitet samt förstår yrkeskulturen och blir en del av yrkesgemenskapen på en arbetsplats. Det arbetsplatsförlagda lärandet kan också ge inblick i företagandets villkor (förordning [SKOLFS 2010:14] om examensmål för gymnasieskolans nationella program, examensmål för el- och energiprogrammet, prop. 2008/09:199 s. 63).

Skolinspektionens bedömning

Skolinspektionen bedömer att det alltså finns brister i undervisningen i apl på el- och energiprogrammet. Det finns elever som inte har fått apl i den omfattning de har rätt till. Av utredningen framgår att det finns elever som, trots skolans och huvudmannens uppgifter, inte har genomfört apl på de av skolan angivna apl-platserna. Det finns inte heller någon information om att dessa elever fått utbildning motsvarande apl förlagd till skolan istället. Av utredningen framgår även att ett par elever har genomfört apl genom beställningsarbete åt olika verksamheter. Skolinspektionen bedömer att detta fortsatt begränsar elevernas möjligheter att förstå yrkeskulturen, utveckla en yrkesidentitet och bli en del av yrkesgemenskapen på en arbetsplats och att detta därmed inte utgör sådant lärande som kan betraktas som lärande på en arbetsplats.

Skolinspektionen bedömer även att skolan inte uppfyller författningarnas krav när det gäller genomförandet av apl i enlighet med rektorns beslut om vilka kurser eller delar av kurser som ska förläggas till arbetsplatser genom apl. Av utredningen framgår att majoriteten av de elever på el- och energiprogrammet som genomförde apl under vårterminen 2023 endast genomförde moment kopplade till en kurs, trots att rektorn beslutat att tre kurser delvis är förlagda till apl. Därtill har fem elever genomfört apl kopplat till kurser och kursmoment som enligt rektorns beslut inte är förlagda till apl över huvud taget.

Vidare bedömer Skolinspektionen att skolan inte heller uppfyller författningarnas krav gällande att eleverna på el- och energiprogrammet ska få apl under ledning av handledare som har nödvändiga kunskaper och erfarenheter för uppdraget och som även i övrigt bedöms vara lämplig. Även om det i samtliga fall utsetts en apl-handledare åt eleven så framgår det av utredningen att minst två handledare saknat nödvändiga kunskaper för uppdraget. Av utredningen framgår även att det i flera fall varit en annan person än den angivna apl-handledaren som handlett eleven i dennes lärande på arbetsplatsen.

Vad huvudmannen anført om ändrade rutiner för kvalitetssäkringen av apl-handledares kunskaper och erfarenheter inför läsåret 2023/24 samt att vissa apl-platser inte längre kommer användas förändrar inte Skolinspektionens bedömning.

Utredning av orsakerna till elevers frånvaro

Omständigheter som ligger till grund för bedömningen

I redovisningen uppger huvudmannen bland annat följande. Skolan har genomfört en intern utbildning för lärarna med fokus på närvaro. Därtill har rektorn med stöd och material från huvudmannens centrala elevhälsa reviderat skolans rutin för närvaro tillsammans med personalgruppen på skolan. Rektorn har påmint om rutinen och ansvarsfördelningen varje vecka under personalmöten samt avsatt tid för att gå igenom elevernas närvaro varje vecka tillsammans med mentorerna. Om de identifierar någon elev vid genomgången så tar mentorn kontakt med eleven direkt för att ta reda på orsakerna till frånvaron. Om frånvaron upprepas kopplas elevhälsan in. Detta arbetssätt ska fortsätta under läsåret 2023/24 och huvudmannen tillsammans med rektorn ska noggrant följa frånvarostatistiken och arbeta vidare med skolans närvarofrämjande arbete.

Rektorn uppger bland annat följande. Rektorn och mentorerna träffas varje måndag och markerar vilka elever de ska hålla koll på, vilka elever som ska få en CSN-varning och vilka elever som har hög frånvaro som de behöver utreda. Rektorn fattar beslut om att frånvaroutredning ska göras för elever med upprepad frånvaro. Upprepad frånvaro kan handla om upprepad sporadisk frånvaro under en period på några veckor eller frånvaromönster. En frånvaroutredning ska enligt skolans rutin göras om en elev har ogiltig frånvaro vid fem lektioner, om det handlar om frånvaro som de inte vet vad den beror på eller längre sjukanmälningar. Anledningen till att det finns elever med hög frånvaro under vårterminen 2023 som skolan inte startat frånvaroutredningar för är att skolan hade mycket att arbeta med samtidigt med anledning av Skolinspektionens beslut. Rektorn var medveten om elevernas frånvaro men mentorerna hann inte göra frånvaroutredningarna på grund av det intensiva utvecklingsarbetet. Det blev även så att det var ett antal frånvaroutredningar som startades under vårterminen 2023 men som inte avslutades. De utredningar som inte avslutades under vårterminen 2023 följs nu upp i början av höstterminen 2023.

Skolinspektionen har tagit del av skolans närvarostatistik för vårterminen 2023 samt en förteckning över vilka elever som skolan har startat frånvaroutredningar för under vårterminen 2023. Av förteckningen framgår elevnamn, klass, datum för när det fattades beslut om att en frånvaroutredning skulle startas samt datum för när frånvaroutredningen avslutades. Av dokumentationen framgår att skolan startade frånvaroutredningar för 43 elever under vårterminen 2023. Av dessa startade frånvaroutredningar fanns 24 utredningar som vid tidpunkten för Skolinspektionens uppföljande digitala intervjuer fortfarande inte hade avslutats. Av de frånvaroutredningar som ännu inte hade avslutats startades sex stycken den 1 februari 2023. Sexton av de 24 eleverna vars frånvaroutredning inte hade avslutats tog studenten vårterminen 2023 och går därför inte längre kvar på skolan. Frånvaroutredningarna för de resterande åtta eleverna som går kvar på skolan läsåret 2023/24 var fortfarande pågående vid tiden för Skolinspektionens uppföljande digitala intervjuer.

Av statistiken framgår även att det fanns 19 elever med minst 30 procents frånvaro och ytterligare 11 elever med 20-29 procents frånvaro under vårterminen 2023, vars frånvaro inte hade utretts. Femton av dessa totalt 30 elever tog studenten vårterminen 2023.

Vidare har Skolinspektionen tagit del av genomförda frånvaroutredningar för tre elever. Frånvaroutredningarna innehåller bland annat en beskrivning av elevernas frånvaro. Två av frånvaroutredningarna saknar beslut om åtgärd efter utredning. Av beslutet i frånvaroutredningen för den tredje eleven framgår bland annat att skolan känner till orsaken till elevens frånvaro och att skolan stöttar och uppmuntrar eleven till närvaro.

Huvudmannens yttrande

Huvudmannen uppger i yttrande över Skolinspektionens protokoll bland annat följande. Frånvaroutredningar görs av mentorn, därefter går elevhälsoteamet igenom utredningen och fattar beslut om eventuell åtgärd. Skolan har en ny organisation för att följa upp elevernas frånvaro som innebär att rektorn och mentorerna har frånvarouppföljning för varje elev en gång i veckan. Under vårterminen 2023 var skolans arbete med att utreda elevers frånvaro inte lika effektivt, vilket berodde på dåvarande organisering av mentorskapet samt det intensiva förändringsarbetet under perioden.

Rättslig reglering

En elev i gymnasieskolan ska delta i den verksamhet som anordnas för att ge den avsedda utbildningen, om eleven inte har giltigt skäl att utebli. Om en elev i gymnasieskolan utan giltigt skäl uteblir från den verksamhet som anordnas för att ge den avsedda utbildningen, ska rektorn se till att elevens vårdnadshavare samma dag informeras om att eleven har varit frånvarande. Om det finns särskilda skäl behöver elevens vårdnadshavare inte informeras samma dag. Vid upprepad eller längre frånvaro ska rektorn, oavsett om det är fråga om giltig eller ogiltig frånvaro, se till att frånvaron skyndsamt utreds om det inte är obehövt. Om förutsättningarna för en utredning om särskilt stöd enligt 3 kap. 7 § skollagen är uppfyllda ska även en sådan utredning inledas (15 kap. 16 § skollagen).

Att utbildningen i gymnasieskolan är frivillig innebär inte att det är frivilligt att delta i undervisningen. En elev som har börjat i gymnasieskolan måste delta i undervisningen. Det är en förutsättning för att eleven ska kunna nå utbildningsmålen. Det är också en förutsättning för att lärarna ska kunna planera undervisningen och göra en rättvis och likvärdig bedömning av elevernas kunskaper (prop. 2009/10:165, s. 413).

Av förarbetena till skollagen framgår att regeringen bedömer att det är viktigt att arbeta förebyggande och anser att det är viktigt att utreda bakomliggande orsaker till elevers frånvaro och bristande måluppfyllelse, så att lämpliga åtgärder i god tid kan vidtas så att eleverna ska uppnå utbildningsmålen. Bestämmelsen innehåller inte några detaljerade krav eller formkrav på hur utredningen om frånvaro ska genomföras. Fokus bör vara på att i samråd med elev, och i förekommande fall

med vårdnadshavare, sätta in åtgärder som gör att eleven kan bryta ett negativt frånvaromönster. På så sätt kan arbetet med att tidigt fånga upp elever som löper risk att avbryta studier eller som mår dåligt stärkas. I detta arbete är det viktigt att samråd sker med elevhälsan. Det är också viktigt att skolan dokumenterar arbetet med att åtgärda frånvaro och att det finns goda rutiner för uppföljning av frånvaron, t.ex. så att elever inte kan vara frånvarande utan att det framgår av skolans frånvarorapportering (prop. 2017/18:183, s.73 och 75).

Skolinspektionens bedömning

Skolinspektionen bedömer att det alltså finns brister i skolans arbete med att utreda orsakerna till elevers frånvaro. Trots att ett antal frånvaroutredningar har genomförts visar Skolinspektionens utredning att det finns ett större antal elever med upprepad eller längre frånvaro där frånvaron inte är utredd. Detta är en brist. Utredningen visar även att skolan inte heller alltid slutför frånvaroutredningar för elever där en sådan utredning startats. Skolinspektionen bedömer att frånvaron i vart fall inte utretts skyndsamt för de 24 elever vars frånvaroutredningar inte färdigställdes under vårterminen 2023. Vad huvudmannen anfört gällande förändringarna i arbetet med att följa upp elevers frånvaro för läsåret 2023/24 förändrar inte Skolinspektionens bedömning.

Skolinspektionen bedömer även att det finns brister i dokumentationen av frånvaroutredningarna. Frånvaroutredningarna saknar information om vilka åtgärder som krävs för att komma till rätta med respektive elevs frånvaro samt beslut om att sådana åtgärder ska sättas in. Även detta är en brist.

Val av ingripande

Skolinspektionen får förelägga en huvudman som står under dess tillsyn att fullgöra sina skyldigheter, om verksamheten inte uppfyller de krav som följer av de föreskrifter som gäller för verksamheten (26 kap. 10 § skollagen).

NTI Gymnasiet Helix AB:s verksamhet vid Helixgymnasiet Borlänge uppfyller inte författningarnas krav gällande Särskilt stöd, Undervisning i arbetsplatsförlagt lärande (apl) på el- och energiprogrammet samt Utredning av orsakerna till elevers frånvaro. Det finns därför skäl att förelägga NTI Gymnasiet Helix AB att fullgöra sina skyldigheter och vidta åtgärder för att avhjälpa bristerna.

Områden utan konstaterade brister

Betygssättning

Omständigheter som ligger till grund för bedömningen

Huvudmannen uppger i redovisningen av vidtagna åtgärder att det utarbetats en rutin för betygssättning, en tydlig process för vad som ska ske när i betygssättningen samt att huvudmannen genomfört utbildningsinsatser för rektor och personal på skolan. Vidare uppges att rektorn, med stöd av huvudmannen, har

upprättat en rutin för hur icke legitimerade lärare och legitimerade lärare ska samarbeta.

Skolinspektionen har tagit del av en förteckning över de personer som är anställda som lärare på skolan. Vidare har Skolinspektionen kontrollerat lärarlegitimationen för dessa personer. Skolinspektionen har även tagit del av betygskatalogen för vårterminen 2023 samt individuella studieplaner för eleverna i en klass. Av de individuella studieplanerna framgår ingen information om att rektorn beslutat att någon kurs ska förlängas för någon elev. Av betygskatalogen framgår att betyg som beslutats av en icke legitimerad lärare har beslutats om tillsammans med en legitimerad lärare som är anställd som lärare.

Rektorn bekräftar att hen fått hjälp av huvudmannen när det kommer till arbetet med betygssättning. Rektorn fick tillgång till en blankett där hen listar vilka lärare som saknar lärarlegitimation, vilka kurser dessa lärare undervisar i och vilken legitimerad lärare som är medbedömare för respektive icke legitimerad lärare. Vidare uppger rektorn att lärare som saknar legitimation har fasta mötestider för möten med medbedömaren där de bland annat kan diskutera bedömning.

Rättslig reglering

Tidpunkt för betygssättning

Betyg ska sättas på varje avslutad kurs, efter genomfört gymnasiearbete och examensarbete och i grundskolans ämnen i de fall undervisning i dessa får förekomma i gymnasieskolan (15 kap. 22 § skollagen).¹⁸

Huvudmannen beslutar om antalet undervisningstimmar för varje kurs samt om hur undervisningstiden ska fördelas över läsåren för nationella program i gymnasieskolan (4 kap. 22 § gymnasieförordningen).

Om en elev inte har fått lägst betyget E på en kurs, har eleven rätt att gå om kursen (9 kap. 1 § gymnasieförordningen).

En elev i gymnasieskolan kan befrias från undervisning i en eller flera kurser eller gymnasiearbetet om eleven önskar det och har påtagliga studiesvårigheter som inte kan lösas på något annat sätt (9 kap. 6 § gymnasieförordningen).

Huvudmannen får besluta att undervisningen på ett nationellt program för en elev i gymnasieskolan får fördelas över längre tid än tre år, om eleven har läst ett reducerat program eller om det med hänsyn till elevens förutsättningar i övrigt finns särskilda skäl för det (9 kap. 7 § gymnasieförordningen).

¹⁸ Bestämmelsen har ny lydelse från den 15 juli 2022 genom lag 2022:147. Lagen tillämpas den första gången i fråga om utbildning som påbörjas efter den 30 juni 2025.

Vem som beslutar om betyg

Rektorn ska se till att betyg sätts i enlighet med skollagen och andra författningar (3 kap. 14 § skollagen).

Betyg ska beslutas av den eller de lärare som bedriver undervisningen vid den tidpunkt när betyg ska sättas. Om läraren eller lärarna inte är legitimerade, ska beslutet fattas tillsammans med en lärare som är legitimerad. Kan dessa inte enas ska betyget beslutas av den legitimerade läraren under förutsättning att han eller hon är behörig att undervisa i det ämne som betyget avser. I annat fall ska betyget beslutas av rektorn (3 kap. 16 § skollagen).

Undantag från 3 kap. 16 § skollagen gäller för lärare som saknar legitimation och är anställd utan tidsbegränsning för att bedriva undervisning i ett yrkesämne. Undantaget gäller bara i de fall läraren bedriver undervisning i ett yrkesämne (8 kap. 1 c § gymnasieförordningen).

Skolinspektionens bedömning

Av ovan redovisade omständigheter framkommer inte att NTI Gymnasiet Helix AB brutit mot bestämmelserna när det gäller betygssättning. Ärendet ska därför avslutas i denna del.

Elevhälsa

Omständigheter som ligger till grund för bedömningen

Huvudmannen uppger i redovisningen att det sedan den 30 mars 2023 finns en speciallärare med specialpedagogiskt uppdrag på skolan. Specialläraren bekräftar att hen började på skolan på det av huvudmannen angivna datumet och att hen sedan dess varit på plats på skolan två dagar i veckan. Vidare uppger specialläraren att hen tidigare arbetat som ämneslärare och är utbildad speciallärare.

Rättslig reglering

För eleverna i förskoleklassen, grundskolan, anpassade grundskolan, sameskolan, specialskolan, gymnasieskolan och anpassade gymnasieskolan ska det finnas elevhälsa. Elevhälsan ska omfatta medicinska, psykologiska, psykosociala och specialpedagogiska insatser. Elevhälsan ska främst vara förebyggande och hälsofrämjande. Elevernas utveckling mot utbildningens mål ska stödjas. Elevhälsans arbete ska bedrivas på individ-, grupp- och skolenhetsnivå och ske i samverkan med lärare och övrig personal. Elevhälsan ska vara en del av skolans kvalitetsarbete. Vid behov ska elevhälsan samverka med hälso- och sjukvården och socialtjänsten. För medicinska, psykologiska, psykosociala och specialpedagogiska insatser ska det finnas tillgång till skolläkare, skolsköterska, psykolog, kurator och specialpedagog eller speciallärare (2 kap. 25 § skollagen).

Skolinspektionens bedömning

Av ovan redovisade omständigheter framkommer inte annat än att verksamheten uppfyller författningarnas krav inom detta område. Ärendet ska därför avslutas även i denna del.

Beslutet har fattats av utredaren Stina Linder.

Utredaren Emmy Holmlund har varit föredragande i ärendet.

I handläggningen av ärendet har även utredaren Terje Holand medverkat.